

گزاشته‌ها

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی
دوره سوم، سال هفتم، شماره یکم و دوم، بهار - تابستان ۱۴۰۱ [انتشار: زمستان ۱۴۰۲]

مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب، سی سال تلاش • معرّفی کهن‌ترین نسخه چهارمقاله نظامی عروضی، کتابت قرن هشتم هجری / امیر ارغوان • شاعران کجیچی: خانواده‌ها، شعر و اشکال حمایت در آذربایجان و فراتر از آن (قرن چهاردهم تا هفدهم) / کریمت ورنو، ترجمه: مهدی رحیمپور • کتیبه دوزخانه زلمکورت / احسان شیرازی، با همکاری ایگور انستراخ • پندنامه انوشیروان: دست‌نویسی نویافته از منظومه امیرالشعرا برهانی نیشابوری / مهدی طهباس • یادکرد «خلیج فارس» در قاموس‌های تورات عبری و تلمود / حیدر عبّوس • رساله دموکرات تحریر عبارات / علی بودی • بررسی بی‌بی از دیوان انوری ایبوردی / محمود علی‌پور • تذکره المعاصرین، تذکره‌ای ناب از سرایندهگان فارسی‌سرا / جمیل جالی، ترجمه: انجم حمید • بی‌بی نویافته از سنایی غزنوی / محسن احمدپوشی • مثل‌ها و کنایات مشترک فارسی و عربی رایج در فلسطین / سهیل باری گنبدی • عارف ایچی یا عارف الحی اصفهانی؟ (ادراکی بر یک بدخوانی از مصحح لطائف الحیال) / محمدمسافر خانم • بررسی کتاب تلفظ در شعر کهن فارسی (اوراست دوم) / مهدی کشلی • برگ‌های کهن از ترجمه پارسی قرآن مجید (قرآن شیرازی) / میلاد یگلدو • نقلی بر کتاب نظامی گنجوی: زندگی و آثار/ مهدی فیروززاد • مختصری درباره شیوه ضبط کلمات زبان‌های ایرانی میانه غربی، ایرانی باستان، هلندی باستان و یونانی به خط فارسی / سید احمدرضا قاسمی • شیوه ضبط واژه‌های متون میخی به خط فارسی / سهیل بنیاد • زندگی و آثار فرانضی زاده محمّدسعید افغانی / نسرته صالح • پاسخی به نوشته عارف نوشاهی درباره فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه کنگره / علی منوری آقانه

شده خوان ز عشق دیرت
کفتی اندر غم رخ لب
با سنی قدر صدق کنت جلال
ما که دارم بره بره و مضاعف
کست در دیده دور باب بت
شاه بر تخت جمهرش رای
که بطفت نمای رنجببال
کنت باوی سنی هککل روی
هر زمانه ترا ندیدم
پریان چون گنینه بر کنای
پندراست تا بعد قاف
که سهر جوان و سپنبل روی
پست رامی دراز در پشت
کرچه دایم که دل شود ریشیت

فهرست

سرخن

مؤسسسه پژوهشی میراث مکتوب: سی سال تلاش ۵-۶

جستار

- معرفی کهن‌ترین نسخه چهارمقاله نظامی عروضی، کتابت قرن هشتم هجری / امیر ارغوان ۷-۱۸
 شاعران کججی: خانواده‌ها، شعر و اشکال حمایت در آذربایجان و فراتر از آن (قرن چهاردهم تا هفدهم) /
 کریمستف ورنر: ترجمه: مهدی رحیم‌پور ۱۹-۳۵
 کتبه دوزبانۀ زلمکوت / احسان شواربی: با همکاری ایگنو اشتراوخ ۳۶-۵۵
 پندنامه انوشیروان: دستنویسی نویافته از منظومه امیرالشعرا برهانی نیشابوری / مهدی طهماسبی ۵۶-۶۹
 یادکرد «خلیج فارس» در قاموس‌های تورات عبری و تلمود / حیدر عیوضی ۷۰-۷۲
 رسالۀ رموزات تحریر عبارات / علی بوذری ۷۳-۷۸
 بررسی بیتی از دیوان انوری ابیوردی / محمود عالی‌پور ۷۹-۸۱
 تذکره المعاصرین، تذکره‌ای نایاب از سرایندگان فارسی‌سرا / جمیل جالبی: ترجمه: انجم حمید ۸۲-۸۹
 بیتی نویافته از سنایی غزنوی / محسن احمدوندی ۹۰-۹۲
 مثل‌ها و کنایات مشترک فارسی و عربی رایج در فلسطین / سهیل یاری گلدزده ۹۳-۹۵
 عارف ایجی یا عارف الحی اصفهانی؟ (درنگی بر یک بدخوانی از مصحح لطائف الخیال) / محمدصادق خاتمی ۹۶-۹۷

نقد و بررسی

- بررسی کتاب تلفظ در شعر کهن فارسی (ویراست دوم) / مهدی کمالی ۹۸-۱۱۴
 برگ‌های کهن از ترجمه پارسی قرآن مجید (قرآن شیرانی) / میلاد بیگدلو ۱۱۵-۱۲۳
 نقدی بر کتاب نظامی گنجوی: زندگی و آثار / مهدی فیروزیان ۱۲۴-۱۳۲

پژوهش‌های دباجتیب

- مختصری درباره شیوه ضبط کلمات زبان‌های ایرانی میانه غربی، ایرانی باستان، هندی باستان و یونانی به
 خط فارسی / سیداحمدرضا قائم‌مقامی ۱۳۳-۱۳۷
 شیوه ضبط واژه‌های متون میخی به خط فارسی / سهیل دلشاد ۱۳۸-۱۴۶

ایران در متون و منابع عثمانی (۲۶)

- زندگی و آثار فرائضی‌زاده محمدسعید افندی / نصرالله صالحی ۱۴۷-۱۴۹

دبارة نوسازی کتب

- پاسخی به نوشته عارف نوشاهی درباره فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه کنگره /
 علی صفری آق‌قلعه ۱۵۰-۱۵۵

سالنامه
میراث
میراث

(۱۴۰۲-۱۳۷۲)

مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب؛ سی سال تلاش

- برای احیای متون خطی پیش و پس از انقلاب کوشش‌های بسیاری انجام شده که حاصل آن انتشار صدها کتاب و رساله ارزشمند است. با این حال، با توجه به دغدغه‌های ملی و فرهنگی و ضرورت‌های علمی، تشکیل مؤسسه‌ای برای احیاء میراث ایرانی-اسلامی ضروری می‌نمود؛ مؤسسه‌ای که به صورت تخصصی به بازبایی و تصحیح میراث مکتوب بپردازد. مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب در سال ۱۳۷۲ برای حمایت از کوشش‌های محققان و مصححان و احیاء و انتشار مهم‌ترین آثار مکتوب فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی، با نام «دفتر نشر میراث مکتوب»، با کمک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأسیس شد. پس از یک دهه فعالیت، نخست به «مرکز نشر میراث مکتوب» و سپس در سال ۱۳۸۴ خورشیدی با دریافت مجوز سه گروه پژوهشی از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به «مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب» تغییر نام داد و علاوه بر نشر به فعالیت‌های پژوهشی نیز روی آورد.
- بخشی از فعالیت‌ها و دستاوردهای ۳۰ سال تلاش این مؤسسه برای معرفی فرهنگ و تمدن ایران اسلامی به شرح زیر است:
- چاپ و انتشار ۳۸۹ عنوان کتاب در ۴۵۷ مجلد که بیش از ۱۶۰ عنوان از آن به‌طور مشترک با ناشران و مراکز علمی داخلی و خارجی به چاپ رسیده است.
- برگزاری ۱۷۱ نشست علمی نقد و بررسی کتاب و مباحث متن‌پژوهی از سال ۱۳۸۲ تا ۱۴۰۲.
- برگزاری و مشارکت در برگزاری بیش از ۴۰ کنفرانس داخلی و بین‌المللی.
- برگزاری ۱۷ کارگاه آموزشی داخلی و بین‌المللی.
- شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی.
- طرح‌های احیاء و پژوهش میراث‌های مشترک شامل:
 - میراث مشترک ایران و شبه‌قاره (هند و پاکستان)؛
 - میراث مشترک ایران و عثمانی؛
 - میراث مشترک ایران و ماوراءالنهر؛
- بزرگ‌داشت‌ها و نکوداشت‌ها، شامل بزرگ‌داشت پروفیسور ریچارد فرای، اقبال لاهوری، پروفیسور فرانسیس ریشار، پروفیسور فؤاد سزگین، دکتر حسن لاهوتی، استاد عزیزالله عطاردی، استاد عبدالحسین حائری، استاد محمد روشن، پروفیسور برت فراگنر، عبدالعلی ادیب برومند، شیخ عبدالله نورانی، استاد ایرج افشار، دکتر منوچهر مرتضوی، استاد محمد قهرمان، دکتر غلامحسین صدری افشار، دکتر آذرتاش آذرنوش، شیخ آقابزرگ تهرانی، دکتر محمدامین ریاحی، استاد

- جلال‌الدین همایی، استاد مجتبی مینوی، دکتر محمد دبیرسیاقی، دکتر مظاهر مصفا، زنده‌یاد محمدعلی فروغی، دکتر غلامحسین یوسفی، دکتر احسان اشراقی، دکتر مجدالدین کیوانی، دکتر محسن جعفری‌مذهب، دکتر شهریار عدل، دکتر محمد پروین‌گنابادی، دکتر جواد حدیدی، دکتر غلامرضا جمشیدنژاد اول، دکتر محمدتقی دانش‌پژوه، دکتر عبدالحسین نوایی، دکتر امیربانو کریمی.
- طرح ارج‌نامه‌ها (شرح احوال و آثار بزرگان و نویسندگان در حوزه نسخه‌های خطی)؛
- طرح مجموعه‌های چاپ نسخه‌برگردان (فاکسیمیله).
- مشارکت در پروژه بانک اطلاعاتی نسخه‌های خطی ایران و اسلام؛
- انتشار کتاب‌شناسی‌ها و فهرس نسخه‌های خطی ایران و شبه‌قاره؛
- طرح شناسایی میراث اسلام و ایران در کتابخانه‌های ترکیه (شناسایی و گردآوری تصاویر ۱۰۰۰ نسخه نفیس فارسی و شیعی و حوزه فرهنگ و تمدن اسلامی)؛
- انتشار فصل‌نامه (سپس‌تر دوفصل‌نامه) آینه میراث که ۷۲ شماره اصلی و ۴۰ شماره ضمیمه آن به چاپ رسیده است. این نشریه از شماره ۵۰ با مجوز علمی-پژوهشی منتشر شده است؛
- انتشار دوماه‌نامه (سپس‌تر فصل‌نامه) گزارش میراث که تا کنون ۹۹ شماره اصلی و ۱۲ شماره ضمیمه آن منتشر شده است؛
- انتشار دوفصل‌نامه میراث علمی اسلام و ایران که ۲۰ شماره اصلی و ۳ پیوست از آن عرضه شده است؛
- کسب ۱۳۰ عنوان برگزیده و شایسته تقدیر در جشنواره‌های داخلی و بین‌المللی؛
- عضویت در انجمن نسخه‌های خطی اسلامی (TIMA)؛
- عضویت در انجمن جوامع فارسی‌زبان (ASPS)؛
- ایجاد پایگاه اینترنتی میراث مکتوب به نشانی www.mirasmaktoob.com؛
- ایجاد پایگاه فروش اینترنتی آثار مؤسسه به نشانی mirasmaktoob.net.www؛
- ایجاد راه اندازی سامانه نشریه علمی-پژوهشی آینه میراث به نشانی am-journal.ir؛
- دیجیتالی کردن تمامی کتاب‌های مؤسسه؛
- تهیه نرم‌افزار «کتابخانه میراث مکتوب» شامل ۲۰۱ عنوان از آثار، با همکاری مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور)؛
- دیجیتالی کردن کل نشریات مؤسسه (دوفصل‌نامه آینه میراث و ضمایم آن، دوماه‌نامه گزارش میراث و ضمایم آن، دوفصل‌نامه میراث علمی اسلام و ایران)؛
- پی‌گیری و ثبت روز ۱۹ اردیبهشت به‌عنوان روز «اسناد ملی و میراث مکتوب» در دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی و ثبت آن در تقویم رسمی کشور؛
- پی‌گیری و ثبت روز ۲۱ اسفند به‌عنوان روز «بزرگداشت حکیم نظامی گنجوی» در دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی و ثبت آن در تقویم رسمی کشور؛
- تهیه و فروش نسخه دیجیتالی آثار روی برنامه طاقچه، کتاب‌خوان نور و پاتوق کتاب برای دسترسی و مطالعه روی تلفن همراه و تبلت.
- برگزاری ۹۶ نشست و دیدار دوستانه با عنوان «شوق دیدار» با حضور اساتید و پژوهش‌گران برجسته حوزه علوم انسانی و تصحیح متون کهن، ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی در آخرین چهارشنبه هر ماه از سال ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۲.
- شناسایی، تهیه و گردآوری بیش از یک‌صد و ده‌هزار تصویر یا لوح فشرده از نسخه‌های خطی کتابخانه‌های داخل و خارج کشور، جهت بهره‌برداری پژوهش‌گران و مصححان.
- تفاهم‌نامه چاپ مشترک، ترجمه و همکاری در عرضه آثار با انتشارات بریل در راستای اجرای پروژه دیجیتالی کردن آثار مؤسسه.
- یکی از نتایج انتشار آثار مؤسسه به‌صورت دیجیتال آن است که اغلب کتاب‌های میراث مکتوب در بسیاری از کتابخانه‌های جهان قابل دسترس است. اگرچه بسیاری از کتابخانه‌های بزرگ جهان نسخه کاغذی منشورات این مؤسسه را نیز تهیه کرده و در اختیار مراجعان خود نهاده‌اند.

Table of Contents

Editorial

The Written Heritage Research Institute: Thirty Years of Endeavour..... 5-6

Articles

- A Review of the Oldest Manuscript of Nizami-ye 'Arūzī's *Chahar Maqala* (The Four Treatises), Copied in the 8th Century AH. / **Amir ARGHAVAN** 7-18
- The Kujujī Poets: Families, Poetry, and Forms of Patronage in Azerbaijan and Beyond (Fourteenth to Seventeenth Centuries) / **Christoph WERNER**; Translated by **Mehdi RAHIMPOUR** 19-35
- The Bilingual Inscription of Zalamkot / **Ehsan SHAVAREBI**; with a contribution by **Ingo STRAUCH** 36-55
- Anūshīrvān's Pand-Nāma (Book of Wisdom); A Newly-Found Manuscript of Amīr-Al-Shu'arā, Burhāni-yi Nayshābūrī's Composition / **Mehdi TAHMASEBI** 56-69
- The Mention of the Persian Gulf in Dictionaries of The Hebrew Bible and Talmud / **Heidar EIVAZI** 70-72
- Resāle-ye *Rumūz-i Tahrīr-i 'Ibārāt* (A Treatise on the Use of Punctuation in Writing) / **Ali BOUZARI** 73-78
- A Study on a Couplet of Anvarī's *Diwan* (Collection of Poems) / **Mahmoud ALIPOUR** 79-81
- Tazkirat-Al-Mu'āsirīn* (Memoirs of the Contemporaries): An Obscure Memoir of Persian Poets / **Jamil JALEBI**; Translated by **Anjom HAMID** 82-89
- A Newly-Found Couplet of Sanā'ī / **Mohsen AHMADVANDI** 90-92
- Shared Persian and Arabic Adages and Allusions Commonly Used In Palestine / **Soheil YARI GOLDARREH** 93-95
- 'Arif-i Īji or 'Arif-Al-Hay Isfahāni (A Contemplation on an Erroneous Reading by The Editor of *Latā'if-Al-Khīyāl* (Subtleties of Imagination)) / **MohammadSadegh KHATAMI** 96-97

Reviews and Critiques

- A Review of *Pronunciation in Classical Persian Poetry* (Second Edition) / **Mehdi KAMALI** 98-114
- Old Folios of a Quran Translation In Persian (The So-Called Shīrānī Quran) / **Milad BIGDELOU** 115-123
- A Review of *Nizami-ye Ganjawā: Life and Works* / **Mehdi FIROUZIAN** 124-132

Essays on Research

- Notes on the Transliteration of Middle Iranian, Old Iranian, Sanskrit, and Greek Words into Persian Script / **Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI** 133-137
- Cuneiform Texts in Persian Script: Transliteration and Transcription / **Soheil DELSHAD** 138-146

Iran in Ottoman Texts and Sources (25)

- Life and Works of Muhammad Sa'id Efendi / **Nasrollah SALEHI** 147-149

On the Previous Articles

- A Response to 'Arīf Naushahi's Article on *The Library of Congress Catalogue of Persian Manuscripts* / **Ali SAFARI AQ-QALEH** 150-155

Gozaresh-e Miras

98 - 99

Quarterly Journal of Textual Criticism,
Codicology and Iranology
Third Series, vol. 7, no. 1 - 2, Spring - Summer 2022
[Pub. Winter 2024]

Proprietor:

The WRITTEN HERITAGE RESEARCH INSTITUTE

Managing Director & Editor-in-Chief:

Akbar Irani

General Editor:

Masoud Rastipour

Managing Editor:

Younes Taslimi-Pak

Cover:

Mahmood Khani

Print:

Miras

No. 1182, Enghelab Ave.,
Between Daneshgah St. & Abureyhan St.,
Tehran, Iran

Postal Code: 1315693519

Tel: 66490612, **Fax:** 66406258

Website: www.mirasmaktoob.com

E-mail: gozaresh@mirasmaktoob.ir

Table of Contents

Editorial

The Written Heritage Research Institute: Thirty Years of Endeavour..... 5-6

Articles

- A Review of the Oldest Manuscript of Nizami-ye 'Arūzī's *Chahar Maqala* (The Four Treatises), Copied in the 8th Century AH. / Amir ARGHAVAN 7-18
- The Kujujī Poets: Families, Poetry, and Forms of Patronage in Azerbaijan and Beyond (Fourteenth to Seventeenth Centuries) / Christoph WERNER; Translated by Mehdi RAHIMPOUR 19-35
- The Bilingual Inscription of Zalankot / Ehsan SHAVAREBI; with a contribution by Ingo STRAUCH 36-55
- Anūshīrvān's Pand-Nāma (Book of Wisdom); A Newly-Found Manuscript of Amīr-Al-Shu'arā, Burhāni-yi Nayshābūrī's Composition / Mehdi TAHMASEBI 56-69
- The Mention of the Persian Gulf in Dictionaries of The Hebrew Bible and Talmud / Heidar EIVAZI 70-72
- Resāle-ye Rumūz-i Tahrīr-i 'Ibārāt (A Treatise on the Use of Punctuation in Writing) / Ali BOUZARI 73-78
- A Study on a Couplet of Anvarī's *Diwan* (Collection of Poems) / Mahmoud ALIPOUR 79-81
- Tazkirat-Al-Mu'āsirīn* (Memoirs of the Contemporaries): An Obscure Memoir of Persian Poets / Jamil JALEBI; Translated by Anjom HAMID 82-89
- A Newly-Found Couplet of Sanā'ī / Mohsen AHMADVANDI 90-92
- Shared Persian and Arabic Adages and Allusions Commonly Used In Palestine / Soheil YARI GOLDARREH 93-95
- 'Arif-i Īji or 'Arif-Al-Hay Isfahāni (A Contemplation on an Erroneous Reading by The Editor of *Latā'if-Al-Khīyāl* (Subtleties of Imagination)) / MohammadSadegh KHATAMI 96-97

Reviews and Critiques

- A Review of *Pronunciation in Classical Persian Poetry* (Second Edition) / Mehdi KAMALI 98-114
- Old Folios of a Quran Translation In Persian (The So-Called Shīrānī Quran) / Milad BIGDELOU 115-123
- A Review of *Nizami-ye Ganjawi: Life and Works* / Mehdi FIROUZIAN 124-132

Essays on Research

- Notes on the Transliteration of Middle Iranian, Old Iranian, Sanskrit, and Greek Words into Persian Script / Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI 133-137
- Cuneiform Texts in Persian Script: Transliteration and Transcription / Soheil DELSHAD 138-146

Iran in Ottoman Texts and Sources (25)

- Life and Works of Muhammad Sa'id Efendi / Nasrollah SALEHI 147-149

On the Previous Articles

- A Response to 'Arīf Naushahi's Article on *The Library of Congress Catalogue of Persian Manuscripts* / Ali SAFARI AQ-QALEH 150-155